

Labklājības ministrija

Skolas iela 28, Rīga, LV - 1331, tālr. 67021600, fakss 67276445, e-pasts lm@lm.gov.lv, www.lm.gov.lv

Rīgā

29. 10. 2015

Nr. 30 -1 -03 /2178

Uz 21.10.2015. Nr. 142.9/17-19-12/15

Latvijas Republikas Saeimas
Ilgtspējīgas attīstības komisijai

Par priekšlikumiem iespējamiem risinājumiem
vispārējās izglītības kvalitātes nodrošināšanai

Godātais Kučinska kungs!

Atsaucoties uz Jūsu š.g. 21.oktobra vēstuli Nr.142.9/17-19-12/15, Labklājības ministrija ir iepazinusies ar Latvijas Republikas Saeimas Ilgtspējīgas attīstības komisijas starpziņojumu „Priekšlikumi iniciatīvām Latvijas ekonomikas konkurētspējas stiprināšanai”, prezentāciju „Iedzīvotāju mobilitātes problēma izglītības tīkla reformas un apdzīvojuma kontekstā” un priekšlikumiem vispārējās izglītības kvalitātes nodrošināšanai.

Labklājības ministrija konceptuāli atbalsta Ilgtspējīgas attīstības komisijas izstrādātos priekšlikumus vispārējās izglītības kvalitātes nodrošināšanai Latvijas konkurētspējas stiprināšanas iniciatīvu kontekstā, vienlaikus sniedzot šādus priekšlikumus:

1. Par risinājumiem skolu tīklam:

- 1.1. Izprotot izglītības iestāžu tīkla optimizācijas nepieciešamību, vēlamies uzsvērt, ka vienlaikus kā prioritāram ir jāpaliek bērna tiesību aizsardzības principam, arī tad, ja mērķis ir izglītības kvalitātes paaugstināšana – Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta otrā daļa nosaka, ka „Visām darbībām attiecībā uz bērnu neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts vai pašvaldību institūcijas, sabiedriskās organizācijas vai citas fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesas un citas tiesībaizsardzības iestādes, prioritāri ir jānodrošina bērna tiesības un intereses.”.

- 1.2. Priekšlikumu vispārējās izglītības kvalitātes nodrošināšanai ieviešanai jānotiek saskaņoti ar Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam plānotajām aktivitātēm, ņemot vērā, ka pamatnostādņēs izvirzītie mērķi un rīcības virzieni attiecas gan uz izglītības kvalitātes, gan uz skolu tīkla optimizācijas, gan uz iekļaujošas izglītības, gan uz pedagoģu motivācijas sistēmas jautājumiem.
- 1.3. Veicot paredzēto uzdevumu „IZM sadarbībā ar SM, VARAM, LM un LPS veikt „ideālā skolu tīkla” kartējumu, to balstot uz izglītības kvalitātes kritērijiem.”, jāņem vērā Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam I daļā „Izaicinājumi un risināmās problēmas” minēto:
  - „Vienīgā izglītības pakāpe, kurā prognozējams izglītojamo vecumā no 7 līdz 15 gadiem pieaugums, ir pamatizglītība.”;
  - „Institucionālā tīkla sakārtošana ir prioritāri saistīta ar sākumskolas izglītības pakalpojumu pieejamību tuvāk bērnu dzīvesvietai un vidējās izglītības pieejamību reģionālajā līmenī.”;
- 1.4. Atbalstām punktā „1.c. Pamatskolu (1.-6.) klašu tīkla noteikšanu atbilstoši izstrādātajiem kritērijiem veic pašvaldības.” noteikto, jo būtiski nodrošināt iespēju pašvaldībām vērtēt savu situāciju, paredzot tām zināmu rīcības brīvību.
- 1.5. Attiecībā uz 1.d.punktā paredzēto maksimālā laika un attāluma līdz izglītības iestādei definēšanu, mūsdiā, būtu jāņem vērā veselības jomas speciālistu ieteikumi par bērnu vecumam samērīgu slodzi - līdzīgi kā Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumos Nr.610 „Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības, profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai profesionālās vidējās izglītības programmas” ir noteikts skolas somu pieļaujams svars un gaisa temperatūra, kad izglītojamie neapmeklē izglītības iestādi. Turklāt, jautājums jāskata bērna drošības kontekstā, ņemot vērā arī vides apstākļus un apdzīvojuma blīvumu.
- 1.6. Izglītības likuma 17.panta trešās daļas 14.punkts nosaka, ka novada pašvaldība nodrošina transportu izglītojamo nokļūšanai izglītības iestādē un atpakaļ dzīvesvietā, ja nav iespējams izmantot sabiedrisko transportu. Minētajā Izglītības likuma normā un citur normatīvajos aktos nav sniegts apzīmējuma „nav iespējams izmantot sabiedrisko transportu” skaidrojums. Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas praksē ir bijuši gadījumi, kad vecāki sūdzas par to, ka pašvaldība nenodrošina bērna vecumam un vajadzībām atbilstošu risinājumu. Kā labo praksi šajos gadījumos var minēt to, kad pašvaldība skolēna braukšanas iespējas un izdevumus izvērtē, ņemot vērā maršrutu no dzīvesvietas līdz pieturvietai un no pieturvietas līdz skolai, vienlaikus saistošajos noteikumos nosakot konkrētu attālumu, kas ir uzskatāms par tādu, kad

skolēnam nav iespējams izmantot sabiedrisku transportu (piemēram, izglītojamā dzīvesvieta atrodas tālāk par 3 kilometriem no tuvākās sabiedriskā transporta pieturvietas).

2. Par risinājumiem telpiskai mobilitātei:

Risinājuma kontekstā informējam par Nodarbinātības valsts aģentūras atbalsta pasākumiem reģionālajai mobilitātei, kas attiecas uz nokļūšanu gan uz darbu, gan apmācību vietu (arī jauniešiem):

- 2013.gada martā tika uzsākts preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana”, kura mērķis ir veicināt komersantu nodarbināto personu reģionālo mobilitāti, nodrošinot finansiālu atbalstu transporta vai dzīvojamās telpas īres izmaksu segšanai pirmos četrus mēnešus pēc darba tiesisko attiecību nodibināšanas. Pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu bezdarbniekiem no reģioniem, kuros darbu atrast neizdodas, un virzīt tos uz brīvajām darba vietām tuvākajos reģionos un pilsētās. Tiek plānots, ka bezdarbnieki, kuri iekārtojušies darbā, atbalstu nokļūšanai darba vietā varēs saņemt ne tikai uzsākot darbu pie komersanta, bet arī valsts un pašvaldību iestādēs, t.sk. valsts un pašvaldību izglītības iestādēs;
- tāpat patlaban tiek īstenots pasākums „Atbalsts reģionālajai mobilitātei aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros”. Šajā pasākumā tiek nodrošināts finansiāls atbalsts, lai segtu transporta izdevumus braucieniem no deklarētās dzīvesvietas uz darba vai apmācību vietu un atpakaļ vai kompensētu izdevumus par dzīvojamās telpas īri vai dzīvošanu dienesta viesnīcā, ja bezdarbnieks piedalās aktīvajos nodarbinātības pasākumos (apmācību pasākumos, t.sk. apmācībā pie darba devēja un subsidētās nodarbinātības pasākumā). Vienlaikus šāds atbalsts tiek nodrošināts arī Jauniešu garantijas ietvaros (pasākumos „Pirmā darba pieredze jauniešiem”, „Subsidētās darba vietas jauniešiem bezdarbniekiem”, „Darbnīcas jauniešiem”, kā arī apmācību pasākumos).

3. Risinājumi skolēnu motivācijai zināšanu un prasmju paaugstināšanā.

3.1. Attiecībā uz risinājuma ietvaros paredzēto uzdevumu „IZM, LM, pašvaldībām rast risinājumus motivācijas radīšanai prasmju un zināšanu apguvei nabadzības riskam pakļautajiem bērniem, veicinot nevienlīdzības mazināšanos” jāņem vērā, ka Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020.gadam noteikti rīcības virzieni, kuru mērķa grupa ir nabadzības riskam pakļautie, trūcīgie un maznodrošinātie bērni un jaunieši:

- rīcības virziens „1.4. Iekļaujošās izglītības principa īstenošana un sociālās atstumtības riska mazināšana.”, kura sasniegšanai rīcības plānā ir noteikti mērķa grupu vajadzībām atbilstošie, uz pierādījumiem balstītie pasākumi, kuriem jāsekmē iekļaujošās izglītības attīstību, kas tieši iespaidos obligātajā izglītības vecumā esošo sociālās atstumtības riskam pakļauto,

kā arī bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām integrāciju izglītībā, kas cita starpā ietekmēs arī priekšlaicīgi mācības pametušo skaitu;

- rīcības virziens „2.2. Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana”, kura ietvaros paredzēts atbalsts preventīvu un kompensējošu pasākumu īstenošanai priekšlaicīgi izglītības sistēmu atstāšanas riskam pakļautiem, nabadzības riskam pakļautiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem, lai iespējami ilgi bērns vai jauniešis turpina mācības vispārējās un profesionālās izglītības iestādē, pabeidz to vai iegūst darba tirgū izmantojamu kvalifikāciju, kā arī atbalsts nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļautiem bērniem un jauniešiem, trūcīgiem un maznodrošinātiem bērniem un jauniešiem interešu un ārpusklases aktivitāšu kvalitātes un pieejamības paaugstināšanai.

3.2. Ņemot vērā, ka risinājuma ietvaros tiek plānots paplašināt veselības aprūpes nodrošinājuma iespējas bērniem no trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm, plānotā uzdevuma izpildē atbilstoši kompetencei būtu vēlams iesaistīt arī Veselības ministrijas speciālistus.

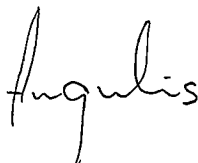
3.3. Izstrādājot risinājumus skolēnu motivācijai zināšanu un prasmju paaugstināšanā, būtu jāņem vērā Baltijas pētnieciskās žurnālistikas centra „RE: Baltica” pētījuma „Nevienlīdzīgā izglītība” (saite: <http://www.rebaltica.lv/lv>) secinājumi. Piemēram, pētījumā uzsvērts, ka laukos labāk situēto bērnu mācību rezultāti sliktāki nekā līdzīgi nodrošinātiem vienaudžiem pilsētā. Savukārt trūcīgie lauku skolās atpaliiek vēl vairāk nekā tikpat trūcīgie pilsētās. Tāpat autori atsaucās uz pieredzi Igaunijā un Somijā, kas ekonomisku apsvērumu dēļ slēdza daļu mazo skolu, panākot, ka skolēnu sasniegumi laukos ir tikpat augsti kā pilsētās.

Labklājības ministrija savas kompetences ietvaros sniegs nepieciešamo atbalstu Ilgtspējīgas attīstības komisijas izstrādāto priekšlikumu turpmākā izvērtēšanā un īstenošanā, jo starpnozaru pieejas īstenošana ir priekšnosacījums efektīviem un ilgtspējīgiem risinājumiem.

Šī vēstule tiek nosūtīta arī elektroniski uz e-pasta adresi: ilgtspējigas.attistibas.komisija@saeima.lv.

Cieņā

labklājības ministrs

U. Augulis

S.Siliņa
67021598, Solveiga.Silina@lm.gov.lv
1084, N/35893